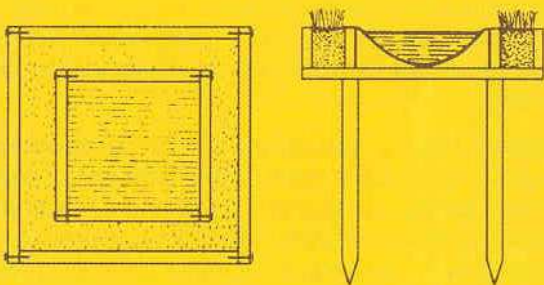

Napajedla a koupadla umísťujeme v miestach s nedostatkom prirodzených vodných zdrojů (studánky, potoky, rieky a rybníky). Jsou-li stále a dostatečně zásobena vodou lákajú k sobě mnoho opeřenců. K napajedlům se slétajú ptáci ze širokého okolí, a tak nám poskytnou i možnost pozorování jinak skrytě žijících druhů.

Pro vytvoření možnosti napájení můžeme vytvořit třeba jednoduchou prohlubeninu do země o rozměrech přibližně 80 x 50 cm nebo kruhovou o průměru 60 - 100 cm, uprostřed cca 15 cm hlubokou, s plozvolným svahem. K vyzdění použijeme maltu ze směsi jednoho dílu cementu a dvou dílů praného říčního písku, kterou vymažeme jamku vrstvou tlustou asi 5 cm. Do vlhké vyzdívky můžeme zasadit čisté oblázky, aby nádržka získala prirodzenejší vzhled. Napajedlo musíme ovšem pravidelně čistit a zásobovat čerstvou vodou.

Pro zahradu můžeme zhotovit napajedlo ze dvou dřevěných rámu, sbitych z 5 - 7 cm širokých a 50 a 70 cm dlouhých latěk, upevněných na prkenné podlažce (obr. 4)

Na horní okraj menšího vnitřního rámu volně přibijeme silnější fólii z polyetylénu nebo PVC, do jejíž prolákliny naléváme vodu. Prostor mezi oběma rámy vyplníme zeminou a osejeme trávou, kterou občas sestříhneme, čímž se kolem napajedla vytvoří zelený trávník. Celé toto zařízení z bezpečnostních důvodů umístíme asi 1 - 1,5 m nad zemí.

Jinou možností je zhotovit napajedlo ze staré rozříznuté pneumatiky od auta (obr. 5).

Vodu v těchto mělkých zahradních napajedlech vyměňujeme vždy nejdéle za 12 dní, aby se z larev ve starší vodě nevyvíhli komáři a také z hygienických důvodů.

Větší vodní nádrže, sudy, zejména zahradní bazény s kolmými stěnami, vodojemy apod. mohou být velkým nebezpečím zvláště pro mladé ptáky, kteří se snaží dostat k vodě a často v nádržích utonou. Tyto nádrže můžeme zpřístupnit položením silnějšího prkénka na hladinu nebo udělat jednoduchý malý "prám" z latí.

V nejbližším okolí napajedel a koupadel nesmí být vyšší porost rostlin a keřů, v nichž by se mohly ukrývat kočky číhající na koupající se ptáky. Výhodné jsou však vyšší stromy a keře ve vzdálenosti 10 - 15 m od napajedla, v nichž se mohou ptáci skrýt před nebezpečím a také sem po vydatné koupeli rádi zalétají, aby si usušili promáčené peří. Z těchto úkrytů můžete také sami pozorovat život u vody.

Vydal:

Moravský ornitologický spolek,
P. O. Box 65, 750 65 Přerov 2

ve spolupráci s:
Ministerstvem životního prostředí České republiky

Zahrada pro ptáky

MOS
společnost pro ochranu ptactva

Zahrada - každému z nás se pod tímto pojmem vybaví něco poněkud odlišného. Někomu úhledné řádky zeleniny, jinému spíše ovocný sad, další pak vidí především místo k odpočinku a nabrání nových sil.

Ať je již naše zahrada jakákoliv, v každé určitě nalezneme vítané pomocníky všech zahradníků a sadařů - ptačí návštěvníky. Jistě řada z nás již má na své zahradě alespoň jednu budku k přilákání milých opeřenců. Mnohým lidem se to ovšem zdá málo a hledají další způsoby jak ptákům vytvořit lepší prostředí, aby právě na jejich zahradě bylo více ptačích druhů.

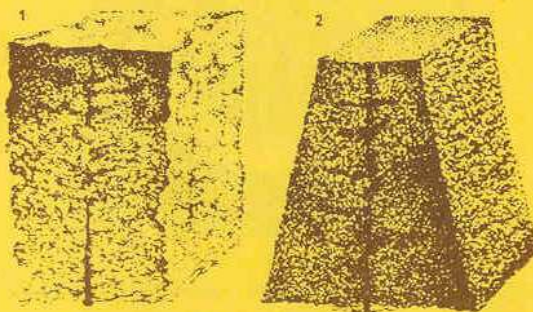
V tomto materiálu se vám pokusíme poradit jak na to. Podle velikosti a účelu zahrady si můžete zvolit z různých nápadů nebo je využít jen jako inspiraci a udělat si věci podle vlastní fantazie.

Jednou z možností jak zvýšit druhovou pestrost ptačího společenství ve vaší zahradě je poskytnout jim vhodné možnosti hnízdění a také dostatečnou potravní nabídku. Obojí mohou splnit vhodné křoviny např. ve formě živého plotu. Zdaleka ne všichni ptáci hnízdí v dutinách nebo budkách, někteří si staví hnízda zásadně sami. V zahradách to mohou být například kosi, drozdi, pěnkavy, různé druhy pěnic, budníčci, pěvušky modré atd.

Při nedostatku místa musíme u živých plotů počítat s pravidelným sestřihem, a proto již při jeho založení musíme zvolit správný druh dřeviny a také spon jednotlivých sazenic. Na menším prostoru vysazujeme rostliny v jedné řadě. Tento způsob je vhodný také při výsadbě u staršího dřevěného nebo drátěného plotu, kterým necháme výsadbu později prorůst a tím zajistíme neprostupnost plotu.

U menších zahrad volíme dřeviny hustěji sázené a to u jehličnanů na vzdálenost 40 - 50 cm, u listnáčů na vzdálenost 30 - 40 cm s přísným komolým sestřihem na šířku 50 - 70 cm. Pro tuto výsadbu se nejlépe hodí hloh, ptačí zob, habr, babyka, dřín a z jehličnanů tis, zerav (thuje).

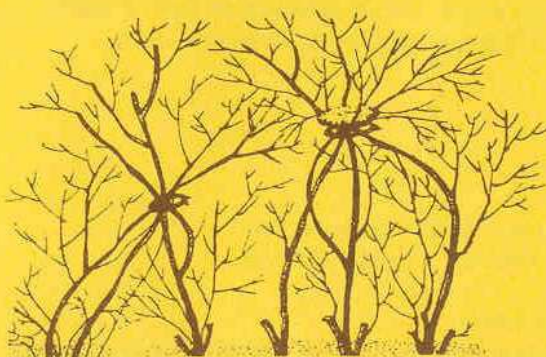
Živé ploty z listnáčů sestřihujeme a tvarujeme (obr. 1) v době vegetačního klidu, nejlépe od listopadu do února, jehličnany snesou sestřih kdykoliv během roku, sestřihujeme je však mimo hnízdní období tj. od srpna do února.

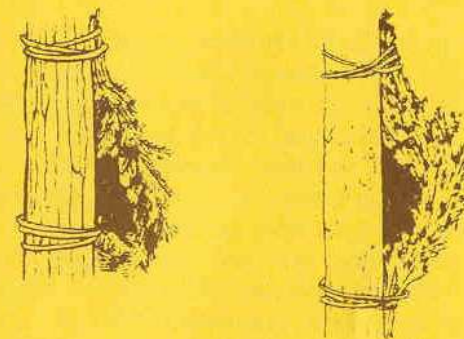
Obr. 1. Tvar sestřihu živého plotu: 1) nesprávný, 2) správný

Zásadní chybou je tvarování živých plotů obdélníkovým nebo krychlovým sestřihem, který zdánlivě zabírá méně místa, avšak spodní větve se pro nedostatek světla a vláhly nedostatečně olistují, odumírají a plot tak během několika let zřídne a neplní svůj účel. Volíme proto osvědčený tvar lichoběžníku, který zaručuje dostatek vláhly a světla i spodním větvím, takže plot je již od kořenů dostatečně hustý a neudrží se v něm plevel.

Pokud máte volně rostoucí volné keře se slabými a dlouhými výhonky, můžete je občas zahustit vhodným sestřihem. Pro hnízdění ptáků se keře dají také uzpůsobit svazováním jednotlivých větví ve výšce 1 - 2 m. (obr. 2)

Hnízdní kapsy jsou vhodné pro ptáky hnízdící brzy na jaře (kosi, drozdy, konopky). Můžeme je zhotovit z větví. Nejvhodnější jsou pro tento účel borové větve, které dlouho podrží jehličí. Asi 1 m dlouhé větve uvážeme na závětrné straně kmene nahoře i dole a pěstí vytvoříme potřebný prostor pro hnízdo (obr. 3).

Obr. 3. Tvar hnízdních kapes.

Nevýhodou těchto umělých hnízdišť je jejich přílišná nápadnost, takže ptáky v nich hnízdící by mohly napadnout straky, sojka a kočky. Hnízdo můžeme zabezpečit tím, že kapsu potáhneme drátěným pletivem (velikost ok asi 3 cm), aby predátoři na ptáky nedosáhli.

Někteří ptáci - červenky, střízlíci a pěvušky se spokojí i s hromadou kletí, které zbude po prořezu ovocných stromů a keřů nebo po sestřihu živých plotů. Hromadu ponecháme přes léto někde v koutě zahrady. Staří ptáci i vyvedená mláďata nalézají v těchto hromadách úkryt i dostatek potravy, např. různého hmyzu.

Pokud byste chtěli našim opeřencům pomoci také na jaře, v době hnízdění, napište nám.

Rádi všem milovníkům ptáků zašleme zdarma jednoduchý návod na výrobu ptačích budek, krmítek a další materiály k ochraně ptactva.